

EDDICKÉ PÍSNĚ O SIGURDOVI A GUDRÚNĚ V KOSTCE

(VÝTAH ZE SNORRIHO PROZAICKÉ EDDY)

Vypravuje se, že Ásové Ódin, Loki a Honir, když jednou vyšli, aby se podívali do světa, přišli k jedné řece a ubírali se pak dál podél této řeky k jednomu vodopádu. A u toho vodopádu se zdržovala vydra, která si právě chytla z peřejí lososa a pojídala ho, zavírajíc přitom oči, aby se nemusila dívat, jak ryby ubývá. Tu zdvihl Loki kámen, mrštil jím po vydře a rozbil jí hlavu. Chvástal se ovšem se svou kořistí, že totiž jednou ranou ulovil vydru i lososa. Ásové vzali lososa a vydru a vešli konečně do jednoho selského stavení. Sedlák, který zde bydlel, nazýval se Hreidmar a byl velmi panovačný a sebevědomý a vyznal se v kouzlech. Ásové ho požádali o nocleh a pravili, že mají s sebou dostatek živobytí a ukázali sedlákovi svůj úlovek. Když však Hreidmar spatřil vydru, zavolal své syny Fáfna a Regina a sdělil jim, že jejich bratr Otr byl zabit a upozornil na ty, kdož to byli způsobili. Tu přistoupil pak otec a synové k Ásům, chopili se jich a tvrdili o vydře, že jde o syna Hreidmarova, jenž v podobě vydry lovil ryby. Ásové nabídli za sebe výkupné, a to tolik zlata, kolik si Hreidmar sám hodlá určit. Nato byla mezi nimi ujednána smlouva, kterou utvrdili přísahami. Vydře byla stažena kůže. Hreidmar vzal pak kůži a poručil, aby Ásové naplnili kůži ryzím zlatem a celou ji zlatem pokryli. Má se tak státi podle jejich úmluvy.

Tu poslal Ódin Lokiho do Svartálfaheimu. Loki přišel k trpaslíkovi zvanému Andvari, jenž žil v podobě štiky v řece. Loki ho chytl a uložil mu jako výkupné veškeré zlato, jež měl ve své jeskyni. A když přišli do jeskyně, tu přinesl trpaslík z úkrytu všechno zlato, které měl, a byl to veliký poklad. Přitom si ukryl pod rukou malý zlatý prsten, zvaný Andvaranaut. Loki to zpozoroval a žádal, aby mu ten prsten vydal. Trpaslík však prosil, aby mu nebral prsten; podotkl, že tímto prstenem si může poklad rozmnožit, kdyby si jej ponechal. Ale Loki mu odpověděl, že si nesmí ponechat ani ten nejmenší penízek, odňal mu prsten a odešel. Trpaslík však prohlásil, že prsten přivodí smrt každému, kdo by jej měl. Loki řekl, že s tím naprosto souhlasí; tato předpověď se prý bude moci splnit tím, že to oznámí tomu, kdo by prsten přijal. Odebral se pak odtud, přišel k Hreidmarovi a ukázal Ódinovi zlato. Když Ódin spatřil onen prsten, zdálo se mu, že je nadmíru krásný; proto si jej z pokladu vybral a odevzdal pak Hreidmarovi zlato. Naplnil kůži, jak nejvíce mohl, a postavil ji, když byla plná. Pokryl ji nato zlatem a vybídl Hreidmara, aby se šel

přesvědčit, zdali je kůže celá pokryta; ale ten se důkladně podíval a zpozoroval ještě jeden vyčnívající vous na čenichu; rozkázal, aby také ten ještě zakryli, jinak že bude jejich smlouva prohlášena za neplatnou. Tu vytáhl Ódin prsten, zakryl vous a pravil, že jsou tedy tím osvobozeni od trestního poplatku za zabitou vydfu. Avšak když si Ódin vzal svůj oštěp a Loki svoje boty a nemusili se již ničeho bát, tu prohlásil Loki, že se to jistě splní, co Andvari naznačil, totiž, že prsten a zlato budou příčinou smrti toho, kdo by je měl. A to se také splnilo.

Hreidmar vzal zlato jako výkupné za syna, ale Fáfñir a Regin žádali na něm nějakou pokutu za svého bratra; leč Hreidmar jim nedopřál ani toho nejmenšího penízku ze zlatého pokladu. Tu uskutečnili bratři svůj podlý plán a zavraždili otce pro zlato. Nato pak žádal Regin, aby s ním Fáfñir rozdělil zlato na polovici; než Fáfñir odpovéděl, že je malá naděje, aby on se měl dělit o zlato se svým bratrem, který zavraždil kvůli zlatu svého otce, a vyzval bratra, aby odešel, jinak že půjde touž cestou jako Hreidmar.

Fáfñir si přivlastnil přílbu, již měl předtím Hreidmar, vsadil si ji na hlavu — jmenovala se přílba hrůzy, ježto všechno živoucí se bálo na ni pohlédnout —, a meč zvaný Hrotti. Regin zase měl meč, jehož jméno bylo Refill. Utekl odtud, ale Fáfñir se odebral na gnítskou pláň, vytvořil si tam pelech, proměnil se v draka a lehl si na zlatý poklad. Regin však se odebral do Thjóð (Ty v Jutsku) ke králi Hjalprekovi a stal se tam jeho kovářem. I vzal na vychování Sigurda, syna Sigmunda, jenž byl synem Volsunga, a Hjordisy, dcery Eylimiho. Sigurd byl nejproslulejší ze všech králů co do rodu, síly a smýšlení. Regin mu udal místo, kde Fáfñir ležel na zlatě, a popouzel ho, aby se zlata zmocnil. Tu zhotovil Regin meč zvaný Gram; a ten byl tak ostrý, že Sigurd jím mávl do proudící vody a rozřízl chomáček vlny, jenž se hnal po proudu proti ostří meče. Nato pak rozštěpil Sigurd svým mečem Reginovu kovadlinu na špalku shora dolů. Poté šli Sigurd a Regin na gnítskou pláň. Sigurd vykopal jámu, kudy se ubíral Fáfñir, a ukryl se v ní. Když se potom Fáfñir plazil k vodě a lezl přes jámu, tu vrazil Sigurd proti němu meč: a to byla jeho smrt. Tu se objevil Regin, řekl, že Sigurd zabil jeho bratra, a podle úmluvy mu uložil, aby vyřízl Fáfñovi srdce a upekl je na ohni. Sám pak se sklonil k zemi, napil se Fáfñovy krve a ulehl k spánku. Když pak Sigurd pekl srdce a domníval se, že je už dopečené, dotekl se ho prstem, aby zjistil, jak je tvrdé. A když se šťáva ze srdce dostala na prst, spálil se a vstrčil prst do úst; a když se tak krev ze srdce dostala na jeho jazyk, tu naráz pochopil řeč ptáků a porozuměl, co si povídaly sýkorky, které seděly na stromě. Ta jedna pravila:

„Tu sedí Sigurd, krví zbrocen,
Fáfna srdce na ohni peče;
chytrý zdál by se mi dárce náramků,
kdyby třpytivý života sval snědl“.
„Tu leží Regin“ — děla druhá — „kuje plány,

chce podvésti hochu, jenž mu věří;
hromadí ze vzteku samé zloby,
původce zla chce bratra pomstít.“

Tu přistoupil Sigurd k Reginovi a zabil ho; pak jel na svém koni, zvaném Grani, až přišel k Fáfnově příbytku, sebral zlato, dal je do pytle, položil je Granimu na hřbet, vsedl naň a jel svou cestou.

Sigurd jel na hřebci tak dlouho, až uviděl na jedné hoře dům, v kterém spala žena mající na sobě přílbu a brnění. Vytasil meč a rozťal brnění; probudila se a jmenovala se Hilda; je nazývána Brynhildou a byla valkýrou. Sigurd odtud odjel a přišel ke králi, jenž se nazýval Gjúki; žena jeho se jmenovala Grimhilda; měli tyto děti: Gunnara, Hogniho, Gudrúnu a Gudny. Gotthorm byl nevlastní syn Gjúkův. Zde pobyl Sigurd dlouhou dobu a pojal za ženu Gudrúnu. Gunnar a Hogni zavázali se se Sigurdem vzájemně přísahami v pokrevní bratrskou věrnost. Poté odjeli Sigurd a Gjúkovci k Atlimu, synu to Budliho, aby se pro Gunnara ucházeli o jeho sestru Brynhildu. Seděla na hoře Hindarfjall a kolem jejího domu byla plamenná zeď. Učinila přísný slib, že si vezme za muže jen toho, kdo by se odvážil jeti na koni plamennou zdí. Vyjeli tedy Sigurd a Gjúkovci — jsou též nazváni Niflungové — na onu horu a Gunnar měl proniknout plamenným valem; měl hřebce zvaného Goti, ale tento kůň se vzpíral a za nic na světě nechtěl se řídit do ohně. Proto se Sigurd a Gunnar jeden za druhého přestrojili, také jména si vyměnili, ježto hřelec Grani nechtěl jeti se žádným jiným jezdcem než se Sigurdem. Sigurd vyskočil na Graniho a projel plamenným valem. Téhož večera slavil s Brynhildou svatbu. A když ulehli na lože, vytáhl z pochvy meč Gram a položil jej mezi sebe a Brynhildu. A ráno, když byl vstal a oblékl se, dal Brynhildě jako svatební dar zlatý prsten, jež odňal Loki Andvarimu, a stáhl jí z prstu jiný prsten sobě na památku. Pak skočil opět na svého koně a jel k svému příteli Gunnarovi; opět se přestrojili a odebrali se s Brynhildou domů ke králi Gjúkimu.

Sigurd měl s Gudrúnou dvě děti: Sigmunda a Svanhildu. Jednou se přihodilo, že Gudrún a Brynhilda šly k řece, aby si umyly vlasy. Brynhilda se brodila dále proti proudu, řkouc, že nechce mít na hlavě vodu, která by tekla z vlasů Gudrúniných, poněvadž ona, Brynhilda, má odvážnějšího muže. Tu šla Gudrún proti proudu až za ni a řekla, že si musí před ní dále nahore umýt vlasy, poněvadž má za muže toho, jemuž se ani Gunnar, ani kdo jiný na světě nemůže vyrovnat co do statečnosti, neboť zabil Fáfna a Regina a odebral jim oběma dědictví. Nato odpověděla Brynhilda: „Více vážilo, že Gunnar pronikl na hřebci plamenným valem, vždyť Sigurd se toho neodvážil.“ Tu se zasmála Gudrún a pravila: „Ty se domníváš, že Gunnar jel přes plamennou zeď. Já však věřím, že šel k tobě na lože ten, kdož mně dal tento zlatý prsten; onen prsten však, který ty nosíš na ruce a který jsi obdržela jako svatební dar, je nazván Andvaranaut, a já také vím, že Gunnar šel jej sotva hledat na gnítskou pláň.“ Tu mlčela Brynhilda a šla domů. I popuzovala stále Gunnara a Hog-

niho, aby Sigurda zabili, ale poněvadž byli k němu jako bratři vázaní přísahou, tu navedli svého bratra Gotthorma, aby Sigurda zavraždil. Ten probodl spícího Sigurda mečem. A když byl Sigurd zraněn, mrštil po něm mečem Gramem, takže meč rozťal vraha ve dvě. Sigurd pak klesl a rovněž jeho tříletý synek Sigmund, kterého také zabili. Avšak Brynhilda se sama probodla mečem a byla spálena společně se Sigurdem. Gunnar a Hogni se zmocnili Fáfnova pokladu a prstenu Andvaranautu a vládli zemi. Král Atli, syn Budliho, a bratr Brynhildin, oženil se s Gudrúnou, vdovou po Sigurdovi, a měli spolu děti. Král Atli pozval Gunnara a Hogniho k sobě na návštěvu. Ale než tito odjeli z vlasti, potopili zlatý poklad, dědictví to Fáfna, do Rýna; ten poklad nebyl už potom nikdy nalezen. Král Atli měl však spor s Gunnarem a Hognim o zlatý poklad, útočil na ně a zmocnil se jich. Hognimu dal zaživa vyříznout srdce; byla to jeho smrt. Gunnara uvrhl do hadí jámy. Byla mu tam však tajně přinesena harfa a on drnkal na struny palci, neboť měl svázané ruce; hrál na harfu tak, že uspal všechny hady, vyjma jednoho, který se připlazil k němu a uštkl ho do chrupavky pod prsní kostí tak, že se mu podařilo prostrčit hlavu otvorem a zavěsit se na játrech, až Gunnar zemřel.